„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на пола године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 139. У Новом Саду у среду 10. (22.) септембра 1886. ГОДИНА XXI.

СРБИЈА.

У Србији се и опет догодила мала промена, а онај који не познаје ствар, може ту промену рђаво да тумачи. У самој ствари све је остало по старом, јер нит су се протенули људи, нит њихова начела. Па откуд онда промене? То ћемо одмах рећи.

Влада у Србији окренула је од ово месец дана најсуровији крај. Ко је у последње време пажљиво пратио шта се тамо збива, могао је приметити, да је почело љуто прогонство новинара. Уредници опозиционих листова добише за најкраће време по десет, двадесет и више штампарских парница. Све те парнице нису још завршене; неком је изречена пресуда тек за два, неком за три дела али је пресуда опет за то гласила на неколико година дана затвора. Кад би се сад и оне друге парнице судиле истом строгошћу, поједини уредници морали би бити осуђени бар на сто година Мало је уредника чекало, да се ово збуде, него је за последње време пребегло из Србије бар седам осуђених новинара. Влада је за тим окренула још дебљи крај, те чим кога оптужи, не чека ни да се реши парница, но одмах затвара. То је до душе против закона, ал незаконитост је данас закон у Србији. Усљед овога престала су да излазе два најзначајнија опозициона листа, а то су: „Нова Уставност“ (лист либералне странке) и „Одјек“ (лист радикалне странке).

Нема никакве сумње, да је влада ово и хтела. Јер чим објавише оба листа да „за неко време“ престају излазити, одмах је влада почела да држи истрагу по земљи и да хапси људе од значаја, бајаги што стоје с хајдуцима у свези.

Ово је свакојако опет нека мала промена, али та промена није никако нова Већ неколико пути до сад долазило је време, да данашња влада у Србији мало „попусти“; она остави новинарство нек мало слободније пише, отвори тавнице и изради помиловање политичким осуђеницима, но то обично не траје дуго. За мало, па почне наново хапсити своје противнике, ствара им кривице, а новинарство стегне тако рећи у кврге.

Треба да се запитамо, зашто влада ради некад овако а некад онако? Има ли она за то дубља узрока? На ово питање није тешко одговорити. Данашња влада у Србији није скретала никада са свог пута, није никада до сад мењала своју политику. А што је некада мање а некада опет више свирепа, те у томе мења своју ћуд, то се мора приписати њеној невољи. Данашња влада у Србији личи сасвим на болесника, који никако не може да лежи дуже времена на једном месту. Ако се окрене на једну страну, види да не ваља, а кад се окрене па другу страну, опет се увери — да не ваља ни тако. И ми само са овог гледишта можемо протумачити ове мале промене у Србији.

Кадгод је влада била до крајности свирепа, кад је угушила штампу, напунила затворе, прогласила опсадно стање, није могла дуго тако оставити. Она се уверила, да се народ под тим стањем мора побунити, њу је увек хватао страх, те је тада донекле попуштала. Тада је бивала бар мало помирљива, пустила је новинарство нек пише, а израдила некима помиловање. Но та промена на боље била је толико мала, да опозиција није имала повода да попусти. Новинарство је жигосало мане напредњачке владе, а опозиција осетивши где је притисак попустио, избила је још јаче на површину. Тада се влада нашла и опет у ужасном положају; она је видила, да ће и под тим стањем доћи до отворене побуне, њу је и од тог стања ухватио страх, и онда јој је опет изгледало, да је боље кад поступа свом суровошћу. А кад удари у најсуровије жице, онда после неколико месеци види, да се ни тако не може. Дакле је то резултат неких самртничких мука.

Ето са тог гледишта ми тумачимо те „мале промене“ у понашању београдске владе Из горњих узрока она је и сад постала суровија но што беше мало пре, а набрзо ће и опет почети мало да попушта. И тако ће се она превртати то на једну то на другу страну, док је не задеси последњи час, који сигурно није више далеко.

Изборно кретање у илочком срезу.

—а. Черевић, 7. септ.

Код нас се заталасао покрет за избор посланика у овом срезу, а ветар, који је тај покрет заталасао, дунуо је са званичне стране. — Но шта је један посланик питате ви? Па ипак се влада или жупанија паша тако заузела за нашег једног јединог — посланика, који треба на место умрлога дра Ј. Суботића да се изабере! Коме је то стало до тога, да овде побере и лаворике? Или влади, да се пред Мађарима покаже, како њезин број не опада, или новој организованој жупанији, да оправда још у почетку свом наде, које су на њу полагане? Можда обема по мало! а можда и по много — ко ће то да зна без — врачаре!

Á propos нове организације пре свега да вам саопштим, да смо се с њом у виду новога поджупана г. дра Ј. Ђурића суочили 28. августа по нашем. То је било у свој званичној форми, али првим кораком својим у Черевићу ступио је поджупан на праг овдашњег раскнеза, којег иначе нико ни одавде ни са стране не зарезује — али да, има и ко га зарезује и то тада, кад треба каквој општој ствари клин забости да се укочи. Но али да, и сам г. поджупан признаје, да је могао друкче, кад је са о. игуманом Ђенадијем путовао, а ко с о. Ђенадијем на једна кола седне, мора тамо отићи — то се види по том, што ни г. поджупан није могао инако!

Приликом своје званичне походе упознао се г. поджупан и стао у ближи одношај са овдашњим грађанством, чему приговора нема, па ни онда, кад би он хтео, да јавно мњење на првом кораку за себе или управо за владу придобије, тако рећи „с очију да збуни“ — то се мора тако „високој и званичној особи замерити“. А тога је било и с тога свет наш треба да се у памет узме. Г. поджупан је, наиме, у своме разговору напоменуо, како предстоји избор посланика за овај срез, па како би том приликом ваљало да се и овај срез не дели од српског гледишта на сабору, које заступа српски клуб у народној, а то ће рећи: у владиној странци, и искао је, да се од прилике изјаве, којег би они кандидата истакли. Тако је дошло до тога, да је свако главније место свога кандидата у изглед узело: Каменица свог, Черевић свог и Илок свога кандидата. Пошто је тако удесио ствар т. ј. поцепао места, поласкавши њиховом месном патриотизму и сујети њихових личности, вратио се у своју столицу, где је 13. (15.) о. м. „језгровитим говором“ — како је један новосадски лист поуздано извештен — отворио жупанијску скупштину, а одмах по том дође абер, да се за данас сазива овде бирачка конференција. До нас је н. пр. тај абер дошао у петак, дакле два дана пре састанка, и то без и једног гласка у јавности, преко званичног особља.

Мој извештај са конференције гласи овако: Није ни било! — Јер сакупљени бирачи навели су ово: Пошто позив на овај збор није раније потекао и није довољно у јавност продро, те ни бирачи не могоше данас у довољном броју заступљени бити, то се збор не упушта у истицање кандидата, већ бира одбор, који ће таку конференцију за идућу недељу редовним начином сазвати. На примедбу са званичне стране, да би требао сазивачки одбор да се потпише, као да је „народне странке“, нађе се, који рекоше, да не би било парламентарно, да ово мање тело тиме истрчава испред већег тела, које доби већину за себе, и тако идемо великој бирачкој конференцији на сусрет, која има важну реч да каже, те с тога треба ово кратко време до ње живо на промишљање и договор употребити и за њу се спремити.

Ми нећемо да говоримо ни о Петру ни о Павлу, то је ствар конференције. Али се једном надамо, а то је, да ће бирачи илочког среза изабрати човека, који припада оној правој српској самосталној странци.

То треба да буде Србин, бистра погледа, сталног карактера којем би се могли лако придружити и они из данашњег српског клуба, којима већ не подноси образ, да седе у неком тако дипломатски практичком телу, које се годинама даје кљукати пустим обећањима, па се ипак хвали својом политичком мудрошћу.

Превврат у Бугарској.

Јуче добисмо брзојав из Софије овог садржаја: Руски конзул предао је бугарској влади ноту у којој тражи, да се парница против завереника у последњем преврату расправи доцније, кад се духови умире. Немачки конзул потпомагао је ово захтевање, но поред свега тога мисле да ће Бугарска овај захтев одбити.

— Из Лондона добилисмо такође јуче овај брзојав: Званично се опровргавају вести по разним листовима, као да ће Батенберг доћи на позив краљице у Лондон.

— При отварању седнице бугарског собранија од јуче предложио је један посланик, да се у спомен прошлогодишњег пловдивског преврата држи благодарније у цркви. Посланици и министри одоше у цркву, где је служио македонски владика, молећи се богу за народ који је ујединио Бугарску. Нереда није било.

— Румелијска регемента отишла је у Пловдив. У овој регименси било је 150 војника из Струмске завереничке регименте, с којима се благо поступало.

— Бугарско собраније одложено је. Пре но што се разишло, вотирало је оно 24.000 франака годишње плате сваком регенту. У вече је био банкет, са ког су 60 посланика брзојавили Батенбергу признавајући његове заслуге за успех пловдивског преврата.

— О Стамбулову донео је један руски лист врло занимљиве податке. Стамбулов је био пре богослов у Одеси, од куда је, као нихилиста протеран. Као крвни непријатељ Русије добио је високо место код Батенберга. Последњег преврата служио се фалзификованим депешама, те је само тим начином могао постићи нешто. Он је потписивао под брзојаве чланове привремене владе. Шеф шумланске бригаде добио је једаред од Грујева овај брзојав: „Цар је опростио кнезу, предајте се, иначе ће те се казнити.“ То је све била Стамбуловљева превара. Таке лажљиве депеше шиљао је Стамбулов по Бугарској, те сломио привремену владу.

— Из Одесе брзојавио је бугарски нови-

ЛИСТАК.

СЕОСКА БУНА.

Биће томе скоро десетак година, како се између ерара и соколовачке општине протеже парница због једног дела општинског пашњака. Ма да је са свим јасно, да ерар није требао ту ствар ни заподевати, пошто је пашњак од вајкада општински био, пошто је он већ многим и царским рескриптима као општински иметак назначен, а у грунтовним књигама у Белој-Цркви стоји јасно назначено, да је то својина општине соколовачке, ипак процес се још ни дан-данас не свршава, него се ствар све више и више заплеће, тако да има изгледа, е се она ни за десет година још неће расплести. Данас пак стојимо на томе, да село мора пазити и стражарити, да се, као што се вели, не увуче нико у посед, другим речма, да се не да, да други на том пашњаку почне уживати, осим општине. Мало то и чудновато изгледа. Парница још није свршена, а ерар један део пашњака општине соколовачке већ издао у закуп! Али општина се узда у закон и правду, па не да закупнику да дође у уживање. Све се ради као преко бундева, наступио је читав дар-мар, али све се то само зато тако ради, е не би ли се на тај начин довела општина у забуну, не би ли се како-год преварила. Управо тако и мисли ерар, да дође до пашњака и он ради само што може бити на том; међу тим општина, као што већ напомеусмо, уздајући се у правду и закон, полако напред корача, спремна зато ипак сваки час, да навалу сузбије, па то сад макар на који начин било.

* * *

Па ево да вам испричам, како се општина соколовачка у једном таком случају понашала, другим речма, како је једну такву навалу одбила.

Већ је и другостепени суд решио, да пашњак није општинско имање, већ ерарно. За тридесет дана требало је, да закупник не „уђе у посед“, и сад ти тридесет дана требало је бити на опрезу, требало је, да се закупник не да пашњак, а уједно да се чува општинска марва, да је когод не отера. Једанпут се ипак за то време десило, да је закупнику испало за руком, да отера 40 сеоских волова у Белу Цркву. Адвокат је међутим доказао и суду и закупнику, као и државном ишпану и солгабирову, да то више мирише на крађу, јер су волови ушли без пасоша у варош, па пошто су напослетку сви добили по носу, врате се људима волови и то никако друкчије, него да је ишпан морао доћи у село, па сваком човеку уз признаницу да их преда. Село је сад добило мало већа крила. Преварило се једанпут, али сад више неће. Решило се, ма и силом да се други пут отеривање марве спречи.

Но прошло је од то доба већ неколико недеља. Оних тридесет дана већ су били на измаку. Чувало се један дан, други па и трећи — прође и недеља дана, али марву на пашњаку нико не дира. Људи су мислили, да неће ништа више ни бити, па су читаву ствар већ узимали олако. Сваки је сад већ гледао свога посла.

Међутим једног лепог дана, око 8 сати из јутра прозврјаше „царским друмом“ кола, а у њима закупник, државни ишпан и државни инжињер. Пред стражом седело је два три човека и ту разговарали са општинским слугама. Ови су само и видели она кола, и нико више. Шта сад да се ради? Људи сваки на свом послу, а знало се или се бар нагађало, за што су она господа прошла и отишла пут Базјаша. Да су људи макар и код куће, па се опет не би обичним путем могли брзо скупити, а требало је, да се брзо скупе и то сви, цело село, јер само тако сложно могло би се нешто урадити. Где ће се тек скупити, кад су растурени по целом пољу?! Дуго се није смело премишљати. Требало је дати неког знака, јасна знака на окуп, и оно неколико људи пред стражом реше, да тај знак даду.

Један општински слуга нађе у неколико кућа у комшилуку барута за две прангије, па се онда растурише. Једни одоше према школи и цркви, а други изнеше једну прангију на сред села, на царски друм, а другу опет иза села. То је за то тако решено било, да се може дати знак и селу и пољу. Даље се решило, да, чим велико звоно зазвони одмах се она прангија на сред села опали, па онда ова иза села. Тако је и било. Ја сам се десио код куће. Први откуцај звона није ми изгледао чудноват, али кад опалише за тим најпре једна па онда и друга прангија, мене подиђе нека језа, пројурише ми за тили часак стотину мисли кроз главу, мислио сам у онај мах свашта. И да видите, чудновато се тада човек осећа. Нисам запамтио 48. годину, али ми је она ипак прво на памет пала. На брзу руку опремим, се па изађем и сам на сокак. Али и свет поче са свију страна да врви. Људи је у селу мало било, па си сад и могао видети највише жена и деце, где се купе. Било је и људи, али врло мало. Жена си могао видети неке са жарачом, неке с вилом у руци, али било их је, које и ништа нису имале у рукама. Чуо сам тада једну жену, која је вилу имала у рукама, где виче и грди. „Срам вас било, зар сте ви мужеви; та преслицу у руке, а дајте нама, да вам ми чувамо пашњак.“ Мислио сам с почетка, да се она само шали, али сам се после уверио, да је она озбиљно говорила, тако озбиљно, те не знам, шта би у онај мах било са њеним мужем, да јој се тада онде десио.

Није се чекало, да се свет искупи, него онако у малим гомилицама, јурило се у поље, на пашњак. Кад изиђоше из села, било је шта и видети. Онако, шта се коме нашло у руци, са тим се упутио, не у село већ на место, где обично сеоска говеда пасу. Онога видиш, где заметнуо вилу на раме, овога опет са мотиком у руци, а било је да си могао видети, где и коса овде-онде засветлуца.

Био је то одиста чудан призор. И људи и жене па чак и деца, тако да је за један сат остало село празно, осим ваљда оно неколико баба, што једном ногом већ у гробу стоје.

Па мислио би човек, да је све без икаква плана било, тек да се диже вика, али ето није

нар Теокаров руским листовима, да бугарске власти, прогоњују оне, који су растуривали ону познату депешу руског цара. Окривљују их велеиздајом. Теокаров вели: У ствари влада у Бугарској Батенберг.

Политички преглед

Немири у Ирској. Из Лондона брзојављају да се у Ирској понављају немири. Ово су жалосне посљедице тесногрудости већине у енглеском парламенту. 19. септембра било је великог судара између светине и полиције. Ирци су напали полицију, захтевајући да се осуђени и затворени Ирци пусте из затвора. Полиција је то захтевање одбила, те је дошло до — крви. Пало је доста мртвих а и рањених има пуно. Да ли ће крв, која је попрскала ирско тло освестити Енглеску, да Ирска добије оно, што јој с правом припада?

Салисбери мути по Бугарској. Енглеска је у новије време развила највећу акцију у Бугарској. Сада пак јављају из Цариграда, да је између Лондона и Софије уведена нарочита гласничка служба.

Главна скупштина Матице Српске

Извештај подпредседника књижевнога одељења Светозара Савковића о годишњем књижевном раду матичином.

(Наставак.)

Нису примљени ови саставци:

1. Песме: „Сестра на самрти“ и „Сирочад,“ што их је поднео С. М., — по оцени дра М. Савића.

2. „Млади Валентин Дивал“, приповетка за младеж од Мика, с француског превела Ангелина Поповићева, — по оцени А. М. Матића. Дело је враћено.

3. „Иконија“ песма од непознатог писца, — по оцени дра М. Савића.

4. Народна песма: „Радецки,“ коју је послао Ј. Петровић, — по оцени Ђ Рајковића.

5. „Српске народне песме,“ скупио их по Бачкој Лаза Летић, — по оцени Ђ. Рајковића. Песме су враћене скупљачу.

6. „Вечити календар“ и „Хронологија црквена“ од Милутина Ратковића, — по оцени проте Јована Бороте. Писац је дело своје „Хронологија црквена“ по ново поднео, али је опет одбијено, пошто га није прерадио по примедбама оцењивачким.

7. „Дарвин и школа“, од Ј. Миодраговића, — по оцени Андрије М. Матића. Чланак је писцу на захлевање, враћен.

8. „Бранкова смрт“, балада од Ђорђа Милиновића, — по оцени Саве Петровића.

9. Едварда Јунга „Misли у ноћи, или облици живота“, у преводу пок. Светозара Вујића, — по оцени Св. Савковића.

10. Повјест о благочестивијем и христољубивијем Георгији Черној овичје нареченом Скендер-Ег,“ стари рукопис, што га је поднео Гаврило Витковић. Ма да је оцењивач А. Сандић препоручио тај рукопис, ипак није примљен, с разлога, што се исти не тиче српске историје, што по обиму и садржају своме није за „Летопис,“ и што „Матица“ и тако нема средстава за откупљивање старих рукописа.

11. „Брат Никола (особењак), драматична радња“, од А. Коцебуа, од непознатог писца под знаком: „Labar omnia vincit.“

12. „Свадба на селу, истинити догађај из горњокрајишког живота“, од Б. Б., — по оцени Светозара Савковића.

13. Прерађен чланак М. Симеона Кончара под насловом: „Јован Хајнрих Песталоци,“ — по оцени Аркадија Варађанина.

14. „Осветила сам се,“ приповетка из црногорског живота од В. Н. Оточанина, — по оцени дра Милана Јовановића-Батута.

На оцену су издати ови саставци:

1. „Ботаника или биљословље,“ од пок. Ђорђа Петровића, некадањег пароха у Ст. Пардању, — Владану Арсенијевићу, професору у Карловцу.

2. Чланак Николе Љ. Мештеровића: „Манастирска слава у херцеговачком манастиру Жимомислићу год. 1886.“ — Сави Петровићу.

3. „Поп-Лука,“ балада од непознатог писца под знаком: „Босна поносна,“ — дру Милану Савићу.

4. Најбоље чини,“ од непознатог писца, — дру Милану Савићу.

5. „Записи, који се налазе на рукописним србуљама“ преписао Марко Драговић, — дру Милану Јовановићу-Батуту.

Књижевно одељење и ово друштво изгубило је ове године двојицу врлих својих чланова, и то: 1. Дра Јована Суботића, некадашњег вишегодишњег председника матичиног, који је преминуо у Земуну 16. (28.) јануара о. г. и 2. Ђорђа Рајковића, члана књижевног одељења, који је умро 28 јула о г. Књижевно одељење одало је достојну почаст поменутим велезаслужним књижевницима српским и ставило је у записник своју голему тугу за ненакнадивим губитком тих одличних књижевника српских, који су себи стекли заслуга за књижевност и просвету народну. На опелу и једнога и другога говорио је секретар друштвени А Хаџић. Умољени су да говоре о св. Сави у свечаној седници књиж. одељења: секретар друштвени А. Хаџић у спомен дру Ј. Суботићу, а члан М. Јовановић у спомен Ђ. Рајковићу. Нека је врлим покојницима слава и вечити спомен у Српству!

(Свршиће се.)

Колера.

Колера се све већма шири по нашој домовини. У Будимпешти и у Ђуру влада већ у великој мери, али поједини случајеви догодили су се већ и у Печују, Мухачу и другим местима. И у самом Новом Саду био је један случај. Изгледа дакле, да ће се за кратко време та зараза по читавој Угарској распрострети. С тога је у нашем интересу, да тог незваног и злог госта онако дочекамо, како би га се што пре курталисали, ако би т. ј. одиста и у наше крајеве дошао. Морамо опасности смело у очи погледати, па као свесни људи владати се онако, како би опасност од те опаке и заразне болести избегли. Морамо употребити све, чему нас учи наука о здрављу и што нам иста преписује као предохрану против колере.

Прво је правило: чистота у свему. Сва нечиста места у кући и на улици треба дневно двапут посипати карболним прашком или поливати карболном водом, а собе треба често промахивати, да би унутра увек чист ваздух владао. Такође треба особито на телесну чистоту пазити.

Друго је правило: чување од назеба, нарочито ваља пазити на стомак и трбух, да не озебе, јер иначе може човек лако добити пролив, а услед тога и саму колеру.

Треће је правило: умереност у јелу и пићу, као и у раду. Као што не ваља претеривати у јелу и пићу, тако исто не ваља сувише се напрезати радом, јер се тако човек изнури и онда је пријемчивије за колеру.

Четврто је правило: здрава храна, ког се правила на жалост услед данашњих прилика сиротиња врло често не може придржавати, па или се храни нездравом храном или често баш и гладује, што је извор колери. Јер као што неумереност у јелу и пићу производи у заразно доба колеру, тако је још у већој мери производи глад и ми заиста видимо, да од колере највише пука сиротиња умире. И колера нас дакле опомиње, да ваља изменити данашње зле економске прилике.

Пето је правило: не страши се колере, јер од страха може и сама колера да се породи.

То су у опште правила, која нам наука о човечјем здрављу прописује и којих се строго ваља придржавати, па онда ће нас вероватно мимоићи и сама заразна болест, ако би по нечији и у наше крајеве дошла. У осталом, дужност је политичких и санитетских власти, да строго пазе да се свака предохрана против колере употреби. Иначе грех на њихову душу и на њих пада онда већа кривица, но на немарну и необавештену публику.

Ми пак, као орган јавног мнења, учинисмо овим редцима своју дужност, а то ћемо и у будуће увек чинити у корист народног здравља.

Вести из места и са стране.

Извештај о минулом раду нашег народно-црквеног сабора. Г. Ђока Димитријевић био је тако добар те нас известио, да је прошлог Божића био под његовим председништвом у Великом Бечкереку бирачки збор, на ком је г. Александар Трифунац положио својим бирачима извештај о свом саборском раду. Тај извештај узет је, као што председник збора јавља, на повољно знање, и ми према томе исправљамо ону белешку у којој рекосмо, да осим Васе Муачевића, у колиао је нами познато, није нико од наших посланика известио своје бираче о саборском раду. Жао нам је, што за сад нисмо у стању јавити нашим читаоцима, јели на божићњем збору у Вел. Бечкереку било говора и о томе: шта би требало радити, ако не стигне повољни одговор на адресу. — То ћемо свакојако моћи учинити другом приликом.

Шта све има у „Нашем Добу“. Има и један допис из Русије. Тамо се говори не о руским приликама, него о нашем петроградском дописнику Ми из свега видимо, да дописник „Н. Д.“ и не зна ко дописује „Застави“ из Петрограда. Разговор с генералом Игњатијевим није изашао један, него три. Те разговоре прештампале су све веће руске новине, неке још пре 7—8 месеци и онај, који их је могао исправити није то учинио. Па шта хоће сад „Н. Д.“ и његов дописник? Добро би било да се не граде важни и да се не труде бадава, јер оно што хоће, неће постићи.

Избори за епархијску скупштину. За чланове у епархиску скупштину бачке дијецезе изабрани су 2. септембра т. г. из протопрезвитерата сомборског следећи: Од свештенства: Јован Марјановић парох лалићски, Лазар Максимовић парох кулски, Младен Јовановић пар. ст. сивачки, Мојсеј Поповић пар. ст. стапарски. Од световњака: Др. Стевану Кронић, адвокат Сомбор. др. Сима Павловић, леч. Сомбор. Иса Стојковић проф. уч. шк. Сомбор. Светозар Лукић трговац, Кула. Срдан Увалић срп. нар. учит. Кула. Стеван Грађански трг. Рац-Милетић. Стеван Јосић земљедел. Ст. Стапар. Сима Паић замљоделац, Дероње. Од учитељства: Јован Благојевић учитељ више девојачке школе у Сомбору.

Из позоришног света. Дојакошњи члан нашег народног позоришта, гђ-ца Даринка Бандобранска отишла је на загребачко позориште. Она је тамо глумила у комаду: „Језуита и његов питомац“ а сви загребачки листови „Србобран“, „Обзор“, „Хрватска“, „Народне Новине“ и др. веома је хвале. Код нашег позоришта није могла ни до чег дотерати. Позоришни одбор закључио је прошле зиме да је отпусти из задруге нашег народног позоришта, а кад је новосадска публика демонстровала, бурно изазивајући глумицу Бандобранску, тада се подбацивало, да су то учинили шегрти. Лепо! Но ако је тако, онда се из тога види да су новосадски шегрти умели сасвим лепо да оцене вредност гђце Бандобранске.

Убијени хајдуци. Дознајемо из београдских листова, да су чувени хајдуци Рада Човић, Аћим Милојевић и Спасоје Крстић убијени у околини Уба. Жандари, који су убили хајдуке добиће награду.

Штампа у Србији. Пишу нам из Београда: „Како је мила Гарашанину и његовим сатрапима слободна реч штампе у Србији, показују и ови нови случајеви. Узапћивањем листова и осуђивањем уредника дотерало се код нас већ дотле, да листови једно за другим престају. Уредник „Муње“ Мита Аврамовић осуђен је на 4 године затвора, те је лист престао излазити. Тим истим начином угушили су напредњаци и радикални „Одјек“ и либерални „Нову Уставност“. „Н. Уставност“ неможе да нађе уредника, јер јој уреднике осуђују једно за другим. Уредник „Одјека“ пак затворен је још пре но што је пресуда изречена, те је и „Одјек“ престао излазити за неко време. Као што видите напредњаци баш терају даље свој занат. Незнам само докле ће?..“

Српско народно позориште у Вел. Кикинди. Као што нам из Вел. Кикинде јављају, наше позориште може бити потпуно задовољно са посетом публике. Посета је досада била добра. Ми се надамо, да ће тако бити и до краја, како би се бар колико толико последњи дефицити покрили.

Нова сеоба Србаља. Гарашанин својом напредњачком политиком, ево где је почео да чини својој пријатељици Аустрији велику услугу, уз припомоћ својих „независних“ судова. Скоро десет београдских новинара, осуђени су на по две три (један је на четири) године затвора, селе се из Србије, и сад су у белом свету! А како се потерало биће их и више. Врло дивно! Али ће зар у скоро дочекати и напредњаци своју сопствену сеобу.

Осигуравајуће друштво за „напредњаке“. За доказ какво је стање данас унутрашњости Србије, видиће се из овога. У једноме срезу хајдуци непрестано пале сена и куће напредњацима, а чешће их и убијају. Гарашанин као министар унутр. дела послао је начелнику тога среза депешу, у којој налаже, да се у том срезу свуда по општинама однесу сва „напредњачка“ сена на једно место, па да се поставе стражари, да га чувају. А такође да сви сумњиви људи (а таки су скоро сви) преко ноћ затварају у апсане, да се то не би догодило. Па ко да не буде у Србији напредњак код овако бесплатне, државне осигурације?...

Вуков салик. Пишу нам из Сентомаша: Манојловићева књижарница уз суделовање других млађих родољуба до сада је уписала 30 наручбина за Вуков салик и послала у Беч Т. Везилићу Сурову. — Надамо се, да ће се и по другим местима така воља за скупљање показати.

Г.г. Ника Грујић и Јован Благојевић учитељи на сомборској вишој девојачкој школи, добили су — као што „Бачванин“ јавља — из краљевине Србије понуду: неби ли вољни били свој овдашњи положај напустити, и ступити у службу споменуте државе. Обећава им се шири и већи делокруг, но што га овде имају. Обоица су, као што дознајемо, захвални на том отличном позиву, коме слеодовати немогу.

Пловидба на Сави. Извештени смо, да ће саобраћај путничке лађе на Сави, услед ниске воде за сад престати.

Да човек не потоне у води. Неки енглески лекар по имену др. Силвестра, каже да је пронашао особит и врло лак начин да се човек спасе кад падне у воду. Др. Силвестар препоручује да се у таквом случају задре мало покожица где год у устима или и споља на леђима или на врату кожа, па да се онда на том месту удува ваздух у поткожно ткање и то ако се хоће у устима онда може сваки сам себи то учинити. На тај начин ће тело постати лакше и то само у горњим деловима и човек неће потонути у воду. Нарочито у случају нужде препоручује др. Силвестар, да се одма задере месо око зуба, па да се затвори нос и да се снажним напињањем натера ваздух да уђе у поткожно ткање. Не чујемо само да ли је др. Силвестар пробао свој проналазак.

Промовирање женских лекара. Негдашња бечка глумица госпођа Јелена Раковиц-Швевиц, која се сада у Америци занима књижевношћу, пише у једним немачким новинама ово: „Ми у Њујорку имамо три колегије, које су женским ђацима приступачне. Две колегије, алеопатички и хомеопатички, одређени су искључиво за женске; трећи колег електрични, прима ђаке оба пола. До сада није пошло за руком, да се иста привилегија уведе и друге веће заводе, као што су „College of Surgeons and Physicans“ и „New-York University“. У Европа је систем мешовитих медецинских школа уведен само у Паризу и Цириху; на другим местима, у Бечу на пример, овај систем наилази на отпор код самих професора.

Ваздушна лопта за давање знакова. Официри енглеског инжињерског кора чине опите са ваздушном лоптом за давање знакова, коју је начинио Ериц Бруце. Лопта је начињена од провиднога батиста и хвата 4000 кубних стопа гаса. У балону има још 6 електричних лампи, које су потпуно осамљене од гаса око њих и стоје у свези са батријама на земљи преко особине жице, која уједно служи и за спроводник или управљач целој лопти. Кад се балон подигне на висину од 500 стопа, онда се може голим оком распознати све што је на њему на растојању од 16 енглеских миља, и по Морзеову начину могу се давати с њега телеграфски знаци разним одељењима вејске у околини. Свакојако за ратне потребе важна ствар.

Кратке вести. Г. Др. Сима Павловић бивши сомборски вар. лечник изабран је за лекара у Пакрацу. — Скупштина бачке жупаније решила је једногласно, да се министарство умоли, како би се у бачкој жупанији прогласио преки суд. — У Бездану је убио један жандар другога. — У местима Иванке, Мижли, у толнанској жупанији избила је филоксера. — Велики ветар беснио је у Америци. Многе вароши су опустошене. Има много мртвих. — Писмо новосадског, бајском магистрату адресовао је дотични чиновник овако: Tekintetes magistrat Baja. Мађарски листови дигоше хајку, што није адресовано „városi tanács“ „него магистрат“. Веле, тако се не шири помађаривање, па зато треба чиновника отпустити. И јест несрећа. Фетер је крао хиљаде, па је опет био чиновник, а овога другог хоће да лише леба, што једно писмо није мађарски адресовао. — На сегединској пошти украдено је писмо са 5000 фор. — У Загребу је била учитељска скупштина, првом приликом говорићемо о њој опширније. — У Филипову (Бачка) отворена је брзојавна станица.

било тако. Село се дигло да брани своје и то, ма како да је човеку изгледало да ту влада неред, ипак је све у свом реду текло. Није се могло ником ништа замерити. Свако је имао једну исту цел пред очима, а што је било жагора и вике — викало се једино на општинско поглаварство, што није било опрезније, што није боље пазило, па може бити, да она кола не би ни могла проћи кроз село. Али што биби, требало је сад нешто урадити. Да ствар не изгледа на побуну, да не би добила озбиљнији вид, нађоше се неколико трезвенијих људи и стадоше народ заустављати. Разлог је био, да се скупе сви, па онда да се реши, шта даље да се ради. Кад је све већ било на окупу, састане се онде одмах општинско веће, и ту би решено да се од народа изашљу два поверника, који ће отићи у Базјаш (тамо су отишла она три господина, валда жандаре да позову у помоћ) па ако је могуће, да наговоре исту господу да иду откуда су и дошли. Иначе, село је на окупу и може доћи до свачега још.

Изаберу одмах два човека, нађу се кола и они се упутише према Базјашу. Народ је међу тим остао на окупу.

Кад су изасланици стигли у Базјаш, господа седаху већ у кола са још два жандара. Изасланици им јавише, зашто су дошли. С почетка не хтедоше их господа слушати, а жандари се почеше кочоперити. Пало је ту и неколико оштрих речи и од једне и од друге стране. Тек кад стадоше изасланици да се на закон позивају (валда их пре тога ко-год за сваки случај научио) па кад стадоше и жандармима доказивати, да се они немаду ту ништа мешати, господа стукнуше натраг. И то је добро било, иначе могло је још свашта бити. Изјавише господа ту, да су сад дошли не да терају марву у Белу-Цркву, него само да истерају из ерарног добра, али кад је тако, они неће ни то, бајаги нису ради, да дође до боја па, може бити, и до крви, ма да се они не боје никога, па ни целога једног села.

Али као што рекосмо, добро је, те нису урадили оно, зашто су управо дошли. Народ је био јако огорчен и озлојеђен, тако, да кад се изасланици вратили, — оно се чуло и речи: Зашто сте с њима много преговарали, зашто их нисте пустили. Ово је наше, ово смо ми и наши стари мучно и крваво заслужили... па као што смо могли до сада све то лепо очувати, знаћемо и од сада чувати —.. нећемо да нас потомство проклиње и т. д.

* * *

Ето, тако се та мала сеоска буна свршила. Истина, није дошло до крви, али се опет доказало с друге стране, да народ, кад је сложан може много да уради. Хоће ли доћи до веће силе од стране ерара, то ћемо тек видети, но свакако не би требало да дође. Држава продаје државна добра у бесцење, а међутим иста добра вреде милијоне и милијоне. Од једне општине пак отимају се против сваког закона ритови и кршеви, што једино за саму општину имају вредности, ни за ког другог више, а најмање још да се иста земљишта употребе за насеобине Немаца, па може бити и — Чангова.

Вул.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Чујмо реч угарских занатлија!

Мане и недостатци нашег новог занатлијског закона то су кладе и камење на путу развијања и напредовања угарског занатлијства. Дизало се више пута занатлијство, да убеди владу о штетним последицама тих недостатака, но свагда је остало на празно, остављен је црв да и даље подгриза болесни организам угарског занатлијства. Међутим сад је већ ударила руда у брег, чекању даљем нема места, нешто се мора учинити, ако се добра жели пољуљаном угарском занатлијству. Мирно гледати, како занатлијство с дана на дан све већма пропада, како се решетају некада густи редови нашег занатлијства, па против тог назадовања, ништа не учинити значило би имати удела у убијању једног од најчвршћих сталежа наше домовине. Терет одговорности, коју би имао да понесе тај сукривац, тежак је, а грех велик је.

Величину тога греха промерила је земаљска обртничка задруга у Пешти. Ма да има на свом рабошу доста уписаних грехова, које је починила на штету угарског занатлијства, овај грех неће да прими на своју душу, јер је он горостасан. Подигла је реч у корист занатлијства и дала прилику, да се чује реч угарских занатлија.

У својој последњој седници закључила је земаљска обртничка задруга у Пешти, да се сазове општи скуп занатлијских корпорација из Угарске. Тај закључак је већ извршен, и скуп занатлијских корпорација сазван је за 24. октобар о. г. На дневном реду тога скупа има пуно важних предмета, а најважнија је међу њима реч о манама новог занатлијског закона.

Учињен је дакле покушај да се поведе отворена дискусија о манама тога закона, а дана је прилика нашем занатлијству да се без заз ра изјасни шта би требало брисати а шта дометути у занатлијском закону. Ово је тако важна околност, да сва пажња угарског занатлијства треба да је обраћена њој. Општи скуп занатлијских корпорација имаће да реши спор око занатлијског закона да реши питање, које задире у животне интересе занатлијства у Угарској

Скуп тај мора да има нешто на себи импонујућег, што ће му придевати још већу важност пред сабором, који ће да реши да ли су оправдане жеље угарског занатлијства, у погледу преинаке занатлијског закона. Он треба да је многобројно посећен, да је на месту заступљена свака грана занатлијства из свију крајева Угарске. Сазивачки одбор у Пешти учинио је нужне кораке да тако буде. Позваће све занатлијске корпорације из мест у којима таке постоје, а где корпорација нема позваће се занатлијске задруге, па и појединци. У нашим крајевима н. пр. Вршцу и Кикинди постоје занатлијске корпорације, у Н Саду пак не. Из првих ће се позвати корпорације, из Н. Сада ће бити позвана „Задруга Срба Занатлија,“ да са својим изасланицима буде заступљена на скупу. Сазивачки ће одбор већ позивати, остаје сада само на корпорацијама, задругама и појединцима да оду на скуп у што већем броју, јер ће се на њему решавати о првом услову како да се назадовање занатлијства спречи. А занатлије треба доласком својим да покажу, да их се своја кожа тиче.

Да ће на скупу владати једнодушност о томе не сумњамо. Угарске занатлије су сложне у томе да занатлијски закон мора претрпети измену, а том једнодушном мишљењу даће израза, ми не сумњамо, и општи скуп занатлијских корпорација. А реч занатлијства мора се послушати, те ће се занатлијски закон преиначити, јер ми сумњамо да ће Тиса имати после скупа куражи да вуче клипка са целокупним угарским занатлијством.

И. И—ћ.

Истину реци — ал не утеци.

Кад сте се г. уредниче решили да ставите извесни простор вашег цењеног листа „трговачким и занатлијским интересима на расположење“ био сам веома радосно изненађен и мишљах, то је право средство како ћемо моћи дочути наше недостатке, то је место на ком ћемо се моћи изјадати али и место на ком ћемо моћи и савета добити.

Међу тим опажам да се врло мало њих брину о томе, како би се нашој занемареној трговини, нашем утученом занатлијству саветом и добрим примером помогло.

Врло млого од нас пак знамо разне мане и код трговца и код занатлије и код ратара, па кад би сваки од нас бар по једну такову ману на јавност изнео, држим да би те мане мало по мало морале нестајати, те у колико је могуће постигло би се нормално и корисно развиће и трговине и занатлијства.

Највећој опасности изложен је пак наш ратар на селу са несавести неких, који под видом да ратару користе, кожу му с леђа деру.

Хоћу да наведем један случај. У Голубинцима (у Срему) постоји од неколико година амо „задруга за међусобно помагање и штедњу.“ Циљ је тој задрузи племенита, али о руковању се то баш не може рећи.

Кад узмемо у обзир да ће задруга само онда испуњавати своју циљ ако што јефтинијим новцем изађе потребнима на сусрет, онда морамо и то рећи да ће задруга ту циљ само онда постићи, ако буде пазила да јој се трошкови и сви издатци око руковања задруге сведу на најмање.

Ово се пак може постићи само савесним руковањам, где тога нема, ту је задруга промашила циљ. На том путу налази се канда голубиначка задруга.

Кад је у том заводу наступила једном новчана неприлика, то се је председник задруге обазирао са које би стране могао доћи до новаца.

И нашао га је код карловачког котарског суда.

Добише неколико хиљада форината.

Но сада долази оно, што је врло јадно и жалосно.

Кад је задруга тај новац примила, извадио је г. председник 300 фор. из благајне (да ли су о томе знали чланови одбора то не знам) велећи у име провизије за набављен новац.

Коме је он дао ту провизију? Дали ономе чијом је надлежношћу новац задрузи упућен или самом себи? О томе Вам не знам ништа рећи.

Факт је, да је тада спроведено кроз благајну ф. 300. — у име провизије за набављен новац а да се власи не сећају, тај је издатак спроведен на рачун „повратних камата.“

Сад ја стављам питања:

1. Ако је новац другом неком дат, зато што је овај посредовао да задруга до новаца дође, дали је упутно, умесно и корисно да задруга на такав новац рефлектује који, — кад се они 300 ф. расподеле као камата на главницу, ужасно скупо кошта?

2. Ако је г. председник тај новац самом себи у име провизије доделио, с којим правом је он то учинио и како он као председник сме узимати (па у случају да му се од одбора та награда чак и доделила и примати) неку провизију за оне послове које он по својој дужности вршити мора?

Но са ти 300 ф. — није била ствар свршена; јошт једанпут је г. председник извадио новаца у име провизије и то 50 ф. дакле свега 350 фор. —

И онда та задруга да испомаже своје чланове и остали свет са јефтиним новцем кад има тако неоправданог трошка.

Ето то сам имао да кажем, а нуз то велим, да сваки онај који овакове или сличне случајеве зна, да их изнесе на јавност, јер само тако ће се искоренити оно што је хрђаво. — Друкчије ми морамо пропасти. △

Изложба радова обртничких ученика.

Загреб 7. септембра 1886.

Овдашње обртничке кругове занима сада изложба радова ученика овдашње државне обртне школе. Ова школа је стекла за четир године свога опстанка лепога гласа, а тај глас је потпуно и заслужила. Ученици, који излазе из ње добили су стручно образовање, о чему сведоче и две изложбе њихових радова. Ова садања, то је по реду друга изложба, а са изложених ствари заслужује, да се о њој и у ширем кругу чује лепа реч. Зато и седох, да читаоцима трговачко-заратлијског дела „Заставе“ пружим тачан извештај о њој

На овој изложби нису изложени само радови ученика обртне школе, већ и ученика кошарачких и дрворезбарских школа ван Загреба. По томе би се изложба састојала из два одељка.

Столарски радови појединих ученика нарочито привлаче пажњу гледалаца, а стручњак ће се код њих дуже време задржати посматрајући укусну и изврсну израду. Од радова се посебно истиче дивна собна гарнитура од храстовог дрвета. Осим тога изложене су од столарске радње све могуће израде. Има ту згодних столица, укусних столова, и примамљивих столских накита.

Браварски радови такође заслужују сваку похвалу. Изложено је разних врста брава и осталих ствари, које у браварство спадају.

Дракслерски (дрворезбарски) радови заступљени су такође лепим бројем изложених ствари. Кипарије и керамички радови не мање привлаче пажњу гледалаца. Значајно је, да су многе загребачке отмене госпођице, које су овај последњи стручни део посећавали, изложили своје керамичке радове. Цртежи су такође пажљиво израђени. У дворишту се налазе неколико лепих вајарских радова.

Толико о радовима обртничких ученика. Кошарачки и дрворезбарски посао изложиле су стручне школе ван Загреба и то: дрворезбарске школе у Градишци, Швици, Огулину, Госпићу, Марија Бистрици и Крижевцу; а кошарачке школе у Вуковару, Осеку и Госпићу. Дрворезбарски радови показују леп напредак ученика, а кошарачки радови управо нас изненађују. Они су врло вешто израђени. Мило нам је и то, што се материјал за израду набавља у земљи, а не у иностранству.

Многи излагачи на овој изложби награђени су, а гг. учитељи и приређивачи нека су задовољни са највећом наградом са — успехом.

Желио бих, да вам навек овако радосне вести јављати могу о овдашњим трговачко-обртничким приликама. △

Вести из трговачко-занатлијског света.

Општи скуп занатлијских корпорација биће 24. октобра. Дневни ред је овај: 1. Недостатци занатлијског закона. 2. Мобилизација војске с погледом на мале занатлије. 3. Практично потпомагање занатлијских удружења по струкама. 4. Оснивање земаљског потпорног и пензионог фонда за занатлије. 5. Евентуално сазив III. земаљске обртничке скупштине. О овом скупу говоримо опширније у чланку „Чујмо реч угарских занатлија!“

Обртничка школа у Сомбору. Јављају нам из Сомбора да је тамо 15. септембра отворена обртничка школа.

Трговина Антонија Јанковића у Сомбору прешла је у руке г. Светозара Лукића кулског трговца.

Изложба у Паланци. Пишу нам из Нове Паланке: Паланачка занатлијска корпорација приређује у августу и септембру идуће године једну општу изложбу. Ово подузеће изазвало је у свима круговима већ сада највеће одобравање. Изложби ће бити циљ да подиже индустрију и да стање доњобачких занатлија колико толико поправи. Приређивачи се надају, да ће их потпомоћи и влада. Може бити ал — тешко.

Земаљска општа занатлијска задруга у Будимпешти држала је 20. септембра своју седницу.

Продаја коња. Министарство вривреде, обрта и трговине јавља дражбеном објавом, да ће се 8. и 9. октобра у Пешти продавати ерарски коњи. Дражба ће бити у Татерсалу.

Јужно америчка изложба. У Берлину ће бити изложба производа Јужне Америке. Изложба ће се отворити овог месеца и главна циљ ће јој бити, да изнесе пред свет сирове производе јужно-америчке. Хамбуршко јужно-америчко паробродско друштво превози бесплатно све предмете одређене за изложбу. Од различних држава јужне Америке, које ће учествовати на изложбу, нарочиту ће пажњу обратити Аргентима на своје земаљске производе, Уругве на своје естракте меса, Перу на старине тамо откривене а Чиле на своје етнолошке збирке и фотографске изложбе. Од свију пак одељака биће најбогатији бразилијански, где ће бити изложена нарочито разна бразилијанска корисна дрвца и кафа. Овом се изложбом иде на то, да се јужно-америчким сировинама отворе пијаце Немачке и средње Јевропе. За изложбу ће се спремити и више огромних слика, које ће представљати пределе и живот у Јужној Америци.

Трговина с поморанџом у Француској. У француској народној привреди игра велику улогу и поморанџа. Она се највише негује на благословеним обалама средиземног мора, почевши од Тулона па до Ђенове. Цвеће се бере тамо, да се справља од њега поморанџина водица. Берба почиње по правилу 13. априла и траје до краја маја. Близу 2000 људи за то време не ради ништа друго, него само бере поморанџино цвеће. Свега се набере просечно на 1,000.000 килограма годишње. 100 килограма се продаје према томе како берба испадне по 30 до 100 динара. Године 1883. кад је поморанџа настрадала много од зиме и мраза, продавало се 100 килограма и по 320 динара. Свако цвеће није подједнако богато самом есенцијом; оно што се прво обере садржи само 50 сантиграма есенције у килограму цвећа, доцније све више, тако да се дође и до читавога грама. И тако се годишње добије просечно на 750 килограма есенције, која се, да споменемо још, добија само из цветних листића, друго се све баца.

Жребање руских државних срећака од 1866 год. 200.000 рубала добио број 20. серија 2690, **75 000** руб. добија број 18. сер. 1348., 40.000 руб. добија број 2. сер 11.016., 25.000 руб. добија број 34. серија 3261. по 10.000 руб. добили су број 43 сер. 8909, број 92. сер. 9390, број 36. сер. 9366, по 8000 руб. број 24. сер. 2994, бр. 96. с. 6249, број 5. с. 8222, број 4. с. 130.59, број 9. с. 10.908.

Покрет трговачке и радничке омладине у Београду. „Н. Б. Дневник“ добио је писмо ове садржине: „У сред нашег општег немара, у доба кад смо већ толико отврднули, да можемо спокојно гледати, како се с дана у дан наши тићи „већ у туђа убрајају јата“ — дошло је друштво св. Саве, да програмом својим можда последњи пут опроба снагу нашу, да констатује способност или неспособност нашу за даљи живот и развитак. Не могне ли једно друштво са онаквим програмом код нас остати, не почне ли напредовати, разбије ли се о нехатост нашу — биће знак, да нам се ваља спремати, да што скорије дочекамо дванаести час националног живота свог. Дужност је сваког патриоте, да својим радом допринесе да резултат велике просветне борбе, која се под знамењем св. Саве отпочиње, покаже да смо се поред све досадашње немарности ипак на време сетили дома свога и браће своје.

С тога је вредно изнети на јавност већ први значајнији покрет, који је у то име учињен.

Међу омладином великошколском зачела се мисао, да се сваколика школска, радничка и трговачка омладина у Београду сакупи уједно под знамење св. Саве, како би тако зближена отпочела рад око просвете и напретка самог свога и свога народа. Обећавајући да ћемо првом приликом опширније проговорити о овом кораку, напомињемо за сада да су већ учињени кораци код радничке и трговачке омладине, као и код свију јавних друштва и корпорација да се дође до једног општег омладинског скупа, на коме би се ударио темељ даљем заједничком раду.

Надамо се, да ће наша радничка и трговачка омладина радо прихватити ову мисао. На посао док је доба

Угарске хипотекарне срећке. Код дне 15. о. м. предузетог жребања ових срећака извучени су у наградном жребању следећи већи згодитци, те је запао главни згодитак са 100.000 ф. а. вр. сер. 620 бр. 48; други згодитак са 3000 ф. сер. 3628 бр. 74; по 1000 ф. добивају сер. 973 бр. 75, сер. 2015 бр. 10 и сер. 3711 бр. 87. У затим следећем отплатном жребању извучене су серије 1394, 2024, 2794, 3551 и 3694, којих свака садржава бројеве 1 до 100, те ће се са 100 ф. уновчити.

Трговина.

= **Нови Сад** 9. (21.) септембра. Житарска радња. Прошле, па и у почетку ове недеље је на житарским пијацама и горњим и доњим промета било доста са раном, а цене су сваком зрну чврсто се одржале. На будимпештанској пијаци је било преко недеље 130.000 м. ц. промета са пшеницом. Цена је са 10—15 н. пшеници повишена

На нашој пијаци је жив промет са раном, а довоза је довољно Данас се плаћа за пшеницу прве каквоће 8 ф. 40—50 н., средњу 8 ф. 20 н., лакша роба 8 ф. Наполица 7 ф. 40—50 н. Јечам 4 ф. 80 н. до 5 ф. Зоб 5 ф. 50—60 н. Кукуруз стари 5 ф. 60—70 н. Нов кукуруз некрљен 2 ф. 40—50 н. од 100 кгр.

Посао са производи врло је незнатан. Маст и сланина се слабо тражи. Вариво, производ наших вртара-бостанџија мање се ових дана продаје, страних купаца нема. Маст на више 46 фор, на мање 47—47 ф. 50 н., за потрошњу 48—49 ф. Сланина сушена 47—48 ф., паљена 48—49 ф. од 100 кгр. Пасуљ бели крупан 8 ф. 25—40 нов., пасуљица 9 ф., жути 8 ф. 50 н. од 100 кгр.

На свињској пијаци је слабо продаје. Тешки 38—39 н., средњи 39—40 н., лакши меснати 40 до 41 н. од 1 кгр.

Теоци млади 8—9 ф., средњи 10—14 ф., старији тежи 14—16 ф. од ком. Јагњци 6—12 ф. од пара.

Вино. Данас је у нашој блиској околини на хатару каменичком, лединачком, раковачком и т. д. отпочела берба. До овога часа незна се за какве горње винарске трговце да су стигли, да купују ново вино, међутим наши винопродавци су већином у виноградима те су прекупили многе родове са „салаксије“, „провалије“ и осталих знатнијих брегова. Старог вина се слабо тражи Нова прва вина су плаћана по 10—12 н. Старо бело 10—12 нов., шиљер 13—15 н., црно 20—28 н. од 1 литра.

*

У **Будимпешти** 7. (19.) септембра. Пшеница се непрекидно купује и цена је са 10—15 н. повишена готовој роби. Раж 6 ф. 25—40 н. Јечам за рану 6—6 25 нов., средан 6 ф. 75 н., фина роба за пиваре 8 ф. 50 н. Зоб трговачка роба 5 ф. 95 н. до 6 ф. 5 новч. Кукуруз 6 ф. 20—30 н. Термини: Пшеница за јесен 8 ф. 62—88 н., најпосле 8 ф. 84 н. Пшеница за пролеће 9 ф 26—49 н. и 9 ф. 38 н. Нов кукуруз 6 ф. 60 н. (за 1887). Зоб за јесен 6 ф. 23 н, за пролеће 6 ф. 70 н. Репица 9 фор. 25—40 н. од 100 кгр.

Вариво. Пасуљ бели нов 9—9 ф. 50 н., пасуљица 10—11 фор., жути 8 ф. 50—9 ф. Грашак 10 11 ф., сочиво 12—13 ф. од 100 кгр.

Шљиве босанске 80 ком. у $^1/_2$ килогр. 23 ф. 22 н., 100 к. 15 ф. 80 н., српске 90 ком. 18 ф. 30 н., 100 ком 14 ф. 74 н.

Коже овчије српске лањске 80—85 ф., овогод. 90—95 ф., бачке и банатске 110—120 ф., од 100 кгр. Турске и македонске 54—58 ф., босанске и хрватске 60—62 ф. од 56 кгр. Јагњеће коже бачке и банатске 70—80 ф, од 102 ком.

Сирове коже, угарске воловске 95—102 ф., кравије 92—98 ф., коњске тешке 10—11 ф, лаке 8 до 9 ф.

У **Пожуну** 6. (18.) септембра. На овчијем вашару било је свега 9892 ком. оваца разне пасмине. Тенденција је при продаји и купу била веома живахна. Цене су за извозну робу биле 16—20 ф. па и до 24 ф. од пара, роба за потрошњу овде 6 до 12 ф. од пара. (У Бечу је било 6357 ком. оваца исти дан на вашару.)

Нови Сад, 9. септембра.

Први случај колере у Новом Саду. — Данас у уторак 9. септембра умро је овдашњи брашнар Рујер од колере. Синоћ је био у циркусу, а данас је преминуо. Секцијом се доказало, да је болесник умро од колере. Ово треба да нагони наше становништво, да најсавесније врше полицијске наредбе, које доносимо у данашњем броју „Заставе“.

— Идући четвртак, 11. тек. мес., држаће др. Младен Јојкић у 5 сати по подне у позоришној дворани јавно, бесплатно предавање: **„О чувању здравља за време колере“**. Ми упозоравамо наше грађанство на ово предање и надамо се, да ће се оно користити овом приликом.

Најновије вести.

— Јављају из Софије: 7. тек. мес. изгорели су „свечано“ заставу кадета, који су се бунили против кнеза Мајор Попов држао је кадетима говор и осудио њихов чин. Застава струмске регименте, која је такође учествовала у збацивању кнеза, изгорена је у Радомиру

— Јављају из Софије: Одбор, који истражује кривицу завереника, пронашао је, да су у збацивању кнеза учествовали Каравелов, Цанков и Никифоров. Предложиће идућем собранију, да их може суд судити. Дакле данашње бугарско регенство хоће баш буне због протераног кнеза.

— Јављају из Берлина: У немачкој војсци било је аванзовање генерала. Требао је да аванзује и протерани бугарски кнез, но код њега нису се држали реда, он је прескочен.

— У шпанској престоници у Мадриду, букнуо је војнички устанак. Два ескадрона коњаника и 200 пешака побунили су се против својих вођа, на које су пуцали и који су морали умаћи. Војници су викали: „Живела република!“ те се ова побуна за републиканску сматра. У Мадриду је проглашено опсадно стање.

— У Будимпешти све се већма колера шири. Последњег дана разболело се њих 25. Колера се појавила и у Тамишвару, као и по другим местима

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 9. септембра у вече.)

Будимпешта. Од колере разболело се њих 33, а умрло 15. На Реци се није нико поболео, нит је ко од пређашњих болесника умро.

Софија. Два нова догађаја одложили и отежали су измирење Бугара са Русијом. Први се односи на банкет, што су Бугари прошле суботе држали и при којем је, као што се вели, Стамбулов против Русије говорио. За тај говор је дознао руски конзул, па се тужио, што се на банкету говорило против цара и Русије. Бугари уверавају, да се при банкету царево име ни споменуло није. Други је догађај, што је руски конзул предао бугарској влади ноту, да се не казне они, што су у државном удару умешани. Бугарска је влада у том погледу јуче предала руском конзулу свој одговор. — Још није обнародован указ о изборима за велику скупштину. Сигурно се избори неће извршити свршетком септембра, као што је у почетку углављено било.

Мадрид. На чело побуњених војника ставио се бригадни шеф од Вилакампе. По последњим вестима, устаници су се разишли. Устаници су убили бригадног ђенерала Валарда и топцијског пуковника грофа Мирасола. — Накнадно јављају из Мадрида, да је мир васпостављен и да се устаници предају.

НАРЕДБА.

1. Обзиром на опасност, што нам прети од колере, која се већ и у Будапешти појавила, позива се грађанство ове вароши, да како наредбу, издату под бр. 10 6 кап. 1886. о извозу ђубрета и смета, тако и ову наредбу у сопственом интересу у толико више одржи, што ће се то све од данашњега дана најстрожије контролисати.

2. Сваки газда је дужан испред своје куће дневно по двапут дати почистити и поливати.

3, У ужим сокацима имају се капије ради целисходнијега проветривања по ваздан отворене држати.

4. Забрањује се бацање на сокак ма каквога смета и пропуштања ма какве воде.

5. У унутрашњости вароши свиње у опште није слободно држати — а у осталим деловима вароши слободно је само по пет комада држати.

6. Путници, који са заражених крајева долазе, имају се одмах пријавити.

7. Сумњиве болести имају се одмах пријавити.

8. У свакој гостионици има се једна одлучена соба држати, у којој би се имали лечити путници, који се у дотичној гостионици случајно разболе.

9. Сваки властник куће дужан је госта, који би му у кућу присео, за 12 сати пријавити.

10. Овдашњи грађани, кад се са заражених крајева врате, дужни су повратак свој одмах пријавити; а кола, која су ови при доласку употребили, не смеду се до наређења власти даље употребљавати.

11. Забрањује се свако покућарење и прошња, а беспосленици ће се одмах из вароши отправити.

12. Лечници су дужни сумњиве болести пријавити.

13. Управитељи школа и учитељи дужни су сваку сумњиву болест, која се у школама њиховим појави, одмах пријавити.

14. Сваки колерични случај смрти дужна је породица с места пријавити.

15. Колеричнога самртника могу само чланови породице испратити.

16. Сваки колерични самртник има се у дезинфициран чаршав умотати, одмах у сандук положити и у дотичну гробљанску кућу пренети.

17. Колерични самртник има се за 12 сати сахранити.

18. Код самртника употребљене ствари одмах се имају дезинфицирати.

19. Занатлијама се забрањује ноћни рад.

20. Забрањује се продавање и купување лекова, који се случајно у спецерајским трговинама могу набавити. а које није лечник прописао.

21. У случају заразе свак је дужан повиновати се наређењима власти и лечника.

22. На послетку се препоручује грађанству, да пијаћу воду најпре скува, па кад се исхлади, онда да је употребљује.

23. Ко овим наређењима од 1. до 21. задоста не учини, казниће се новчаном глобом од 5—50 ф.

Капетанија сл. кр. вароши Новог Сада 5. (17.) септембра 1886.

Емил Балла с. р.
вел. капетан.

Изјава.

У „Застави“ од 5. (17.) о. г. поткрала се у извештају о избору епархијских скупштинара у Жабљу једна погрешка. Тамо стоји, да је за епархијског скупштинара из Ковиља изабран Урошевић, међутим није тако, изабран је Велизар Арсенијевић.

Тешко да ће то бити штампарска погрешка, с тога молим славно уредништво да ову погрешку извештача исправи, јер колико ми је стало до истине толико више рад би знати, није ли се и у самом изборном записнику учинила каква смицалица, пошто је некима мој избор кост у грлу био.

У Ковиљу 7. (19.) септембра 1886.

Велизар Арсенијевић
епар. скупштинар.

НАЈБОЉЕ ЗДРАВСТВЕНО ПИЋЕ
КОД ЕПИД. БОЛЕСТИ.

МАТОНИЈЕВ
ГИСХИБЛЕР
најчистији алкалијски
КИСЕЉАК

НАЈБОЉЕ ПИЋЕ ЗА ТРАПЕЗОМ И ЗА ОПОРАВУ,
добро за кашаљ, вратне болести за стомак и катаре.
Mattoni & Wille Budapest
königl. serbische Hoflieferanten.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

РАЧУНИЦА

ЗА II., III. и IV. РАЗРЕД НАР. ШКОЛА.

Према наставном плану Вис. кр. уг. Министарства просвете и Вис. школ. Савета по најбољим изворима написао

АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ
учитељ.

Друго поправљено издање. Одобрено од Вис. Школ. Савета за употребу у срп. нар. школама.

Част ми је, потписаној књижари дознанити, г.г. учитељима срп. нар. школа, да ће за најкраће време учебник горњег наслова у поправљеном издању угледати света накладом потписане књижаре. У свакој књизи распоређено је наставно градиво у поступним примерима са чистим и именованим бројевима да се знатно олакшава постизање циља рачунске наставе. Цена је књигама тако рећи незнатна; књизи за II. разр. 10 нов., за III. разр. 12 нов., за IV. разр. 14 нов. Препоручујући пажњи г.г. учитеља овај учебник школски и молећи за што обилатију наруџбину, остајем

с одличним поштовањем
Књижара Ј. Грчића
у Вел. Бечкереку.

Изишао је 37. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Дуга. Песма Вл. М. Јовановића. — Под образином. Приповетка. Написала Милева Симића (Наставак.) — Цртице угљеном. Од Хенрика Шенкјевича. С пољског превео Рајко. (Наставак.) — Ново купатило у Бачкој. Од М. Петровића. — Листак. Писма Вука Стеф. Караџића Лукијану Мушицком. Износи на јавност Миливоје К. Бранковић. XII. — Листићи. Месечни преглед периодичне српске и хрватске књижевности. Месец Август. — Гласник. — Позориште и уметност.

„Стражилово“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 фор. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

ОГЛАСИ.

Код Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије упражњено је место млађег чиновника,

Молитељи нека поднесу своје понуде са сведоџбама гувернеру Народне Банке до 15, о. м.

Кандидати полагаће испит из књиговодства, трговачког рачуна и осталих канцелариски радова, а поред способности имају првенство они, који изван српског језика говоре још немачки или француски.

УПРАВА
3—3 Привилеговане Народне Банке

ОГЛАС

Дана 27. т. м. пре подне у 11. сати код подписаног уреда издаваће се путем јавне дражбе кућа у селу Грку под најам за једну или више година.

На кућа постоји реално право за точење пића те је у два засебна дела одељена и ограђена.

1. Део биртија са станом бирташа и просторијама за госте, даље има подрум шталу шупу велико двориште и врт.

1. Део дућан са станом трговца, подрумом, шупом, шталом, двориште и врт, а поред тога има у дворишту засебна кућа, коју закупник уживати или под најам издати може.

Изнајмиће се укупно или сваки део за себе.

Поближи увјети могу се код подписатог уреда увидити.

У Митровици 11. септембра 1886.

Господарствени уред
3—3 петроварадинске имовне опћине.

ОГЛАС

Данас 27. т. м. у 10 сати пре подне одржаваће се писмена а и устмена јефтимба код подписатог уреда за постављање једног новог моста на бари званој „Плавшића бара“ на путу водећем из Батајнице у Добановце.

Дужина а и ширина моста је 5 метара, трошак пак обрачунат је:

а.) Зидарске радње са материалом	352 ф.	26 н.
б.) Тесарске „ „ „	220 „	38 „
ц.) Жељеза	4 „	55 „
Скупа	377 ф.	19 н.

Писмене понуде уважиће се само оне, које буду по пропису биљеговане, те са 10% од подузетне своте обложене.

Остали увјети могу се код подписатог уреда увидити.

У Митровици, 11. септембра 1886.

Господарствени уред,
3—3 петроварадинске имовне обћине.

СТЕЧАЈ.

Просветна задруга Српкиња у Ст. Бечеју намерава ове године послати једну учитељицу Српкињу у Пешту, да се на тамошњем државном забавишту спреми за забавиљу и одредила је нату цељ 300 фор. припомоћи.

Ову припомоћ може добити она учитељица која докаже: 1. да је Српкиња православне вере. 2. да је учитељску школу бар са добрим успехом свршила и 3. да је осим знања свог матерњег језика потпуно вична мађарском језику, како би могла предавања са успехом слушати и испит из прописаних предмета положити.

Ако би се по времену отворило у Ст. Бечеју српско забавиште ставља се у дужност оној, која ову припомоћ добије, да се тражи за забавиљу у њему.

Молбе за поменуту припомоћ ваља да се пошљу до 21. септембра о. г. по ст. к. председништву „просв. задруге Српкиња у Ст. Бечеј.“

У Ст. Бечеју 1 септембра 1889.

Јован Чиплић, перовођа. 3—3 **Емилија Јоцић**, председница прос. задруге.

ХОТЕЛ „КОД ВАРОШИ ПАРИЗА“
У ВРШЦУ

дворска улица преко од саборне цркве у кући г. Љубе Недељковића.

Потписани слободан сам пошт. грађанству у месту и околини, нарочито преч. гг. српским свештеницима и учитељима до знања ставити, да сам сасвим новоуређени хотел „код вароши Париза“ на себе примио.

Упозоравајући пошт. српску публику на ову промену, обећавам, да ће како чистим собама, послугом, тако исто кусним, добрим и јефтиним јелом и пићем задовољни бити.

По ново уверавајући пошт. публику о реелности овог подузећа, молим да не што обилатијом посетом почаствује.

С поштовањем
4—4 **Карло Дотел.**

ЗА ВИНОГРАДАРЕ

препоручује за идућу бербу од њега прављене
МАШИНЕ ЗА ГЊЕЧЕЊЕ И КРУЊЕЊЕ ГРОЖЂА
(Rebel- und Kwetschmaschinen.)

3—3 **Андрија Дим.**
тишлер-мајстор, богдански сокак у Новом Саду.

ОБОР

у Митровици код католичког гробља крај потока ћикас лежећи, састојећи се из куће са 2 собе, кухине, тавана, подрома и штале, даље 13 хвати дугачак чардак за кукуруз, све од солидног материјала и 3 катастрална ланца 95 □ хвати земљишта (баште), продајем из слободне руке. — Рефлектанти нека се на мене у Панчево обратити изволе

Ј. Михановић,
1 2 мајор у миру.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ЈОВАНА МАРИЋА
У Шиду

потребује два шегрта. Првенство имају они, који немачки говоре. 1—2

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
М. ПЕТКОВИЋА
У ИНЂИЈИ

потребује два млађа помоћника, који одма ступити могу. 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

врло лепо уређена на сред пијаце са доста набављеним муштеријама у једном српско-мађарском месту, које броји 16—17.000 душа, продаје се под врло угодним условима. Упитати се код администрације овог листа под: Шпецерајска трговина 370. 1—3

ДОБРА ВИНА
НА ЛИТРУ

1 литра бела сремска	— — — —	16 новч.
1 „ „ „	— — — —	20 „
1 „ „ „	— — — —	30 „
1 „ изврсна црна беочинска (волапик)		40 „

у башти срп. читаонице у Н. Саду. 9—10

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
ЈАШЕ ГРГУРОВОГ И ДР.
У СОМБОРУ

потребује једног од млађих помоћника, који говори српски, немачки и мађарски. Ступити може 1. октобра. 3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ТОДОРА П. СТОЈИЋА
У ЗЕМУНУ

потребује два помоћника. Исти могу одма ступити. 2 2

БУРАДИ.

На **продају** 20 већи и 10 мањи **буради** по јефтину цену имаде У Новом Саду

Ангелина Михајловић,
лебни сокак кућ. бр. 1416. где је госп.
2—3 др. Строне становао.

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ДИМИТРИЈА ПАЗАРСКОГ
У РУМИ

треба једног доброг спомоћника, који добро говори немачки и мађарски и једног шегрта. 2—2

ХОТЕЛ ХУНГАРИЈА
У БЕЧУ
III. Bezirk, Pragerstrasse Nr. 13.

Удаљен 10 минута од Пратера, преко пута станице спојене железнице (*Verbindungs-bahn*) за директне изете на јужној и западној јелисаветској железници у пајдепшу бечку околину; близу северне и северо-западне железнице, пароброде станице и коњске железнице (трамваја)

Елегантне путничке собе од 80 новч. на више.
Месечне собе уз обаљену цену.
Ресторација и кафана. 9—12

TRADE MARK. AYALA & CHATEAU D'AY

CHAMPAGNE
AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 73—100

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. **Одговорни уредник Јаша Томић.** **Српска штампарија дра Светозара Милетића.**